

กลยุทธ์การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนศีลธรรม ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดตาก* Development Strategies for Instructional Morality Management of Buddhist Schools in Tak Province

พระพิณิจ ด้วนนา, ศรัณย์ วงศ์คำจันทร¹ และกิตติพัทธ์ เอี่ยมรอด²

Phrapinit Duangna, Saran Wongkhamchantra and Kittiphat Lemrod

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร¹

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตาก²

Kamphaeng Phet Rajabhat University, Thailand

Tak Provincial Public Health Office, Thailand

Corresponding Author, E-mail: jukjuk_12@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนศีลธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดตาก 2) กลยุทธ์การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนศีลธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดตาก และ 3) ประเมินกลยุทธ์การจัดการเรียนการสอนศีลธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดตาก ใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (R & D) กลุ่มตัวอย่าง คือ พระสอนศีลธรรมและผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธ รวมทั้งสิ้น 156 รูป/คน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น จำนวน 16 รูป/คน โดยการสนทนากลุ่มที่ประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอน ส่วนยกร่างกลยุทธ์ด้วยการประชุมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 15 รูป/คน ตรวจสอบร่างกลยุทธ์ จำนวน 12 รูป/คน โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ สำหรับการประเมินกลยุทธ์การโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 17 รูป/คน โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพทั่วไป พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนปัญหา พบว่า ขาดการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ ขาดประเด็นด้านหลักสูตรจากชุมชน ขาดคณะกรรมการจัดการเรียนการสอน และขาดการแบ่งหน้าที่และภารกิจ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนศีลธรรมของพระสอนศีลธรรมใน

*ได้รับบทความ: 23 มกราคม 2566; แก้ไขบทความ: 22 มีนาคม 2566; ตอรับตีพิมพ์: 23 มีนาคม 2566

โรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดตาก พบว่า มีทั้งผู้ที่ประสบความสำเร็จและผู้ที่มีอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนโดยเฉพาะสื่อและวัสดุอุปกรณ์

2. กลยุทธ์ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์ 1) ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนศีลธรรม 2) สร้างสื่อ นวัตกรรม 3) สนับสนุนการวัดผลและการประเมินผลที่หลากหลาย 4) เสริมสร้างเครือข่ายอย่างมีส่วนร่วม และ 5) ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

3. ผลการประเมินกลยุทธ์ด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ พบว่า ด้านความเหมาะสม และด้านความเป็นประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านความเป็นไปได้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: กลยุทธ์การพัฒนา; การจัดการเรียนการสอนศีลธรรม; โรงเรียนวิถิพุทธ

Abstract

The objectives of this research were 1) to examine the problems and factors related to teaching moral management of morality teaching monks of Buddhist schools in Tak Province, 2) to study the development strategies for moral teaching management of morality teaching monks of Buddhist school in Tak province, and 3) to evaluate the strategies for moral teaching management of morality teaching monks of Buddhist schools in Tak province using research and development model (R & D). The samples were 156 morality teaching monks and Buddhist school administrators or servitors by using stratified random sampling and focus group with 16 people those who were successful in teaching and learning to draft strategies by workshops of 15 people, 12 people of strategic draft review by connoisseurship. Strategic evaluation with 17 experts was to find the mean and standard deviation.

The result showed that:

1. The general condition was found that the overall was at high level, as for the problem, it was found that a lack of workshop, curriculum assessment, teaching and learning committee, division of duties and missions, factors related to moral teaching management of morality teaching monks of Buddhist schools in Tak province, it was found that there were both successful people and those who had the obstacles in teaching, especially, the media and equipment.

2. The strategies development consisted of 5 strategies: 1) to promote the moral teaching management, 2) to create the innovative media, 3) to support the various assessment and evaluation, 4) to strengthen the participatory networks, and 5) to promote exchanges of knowledge.

3. The results of strategic evaluation of appropriateness, possibility and usefulness, it was found that the appropriateness and usefulness aspects, the overall was at the highest level and the possibility aspect was at a high level.

Keywords: Development Strategies; Moral Teaching Management; Buddhist School

1. บทนำ

ปัจจุบันวิทยาการเทคโนโลยี และการสื่อสารเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของเด็กและเยาวชน ทั่วไวก่อให้เกิดความสับสนในการรับและเลือกใช้ค่านิยมที่เข้ามามีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม มุมมอง วิธีคิด ทักษะค่านิยมทางสังคม และวัฒนธรรม ของผู้ใช้อีกด้วย ทำให้เด็กในยุคดิจิทัล จึงมีมุมมองความคิดที่แตกต่างออกไป (กานต์เชาวน์นิตติชัย, 2557) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักพุทธศาสนาจึงเป็นความพยายามในการผสมผสานเอาหลักธรรม ของพระพุทธศาสนา มาประยุกต์ใช้กับวิชาสมัยใหม่ ก่อให้เกิดการบูรณาการหรือผสมผสานด้วยการพยายาม ในการที่จะใช้หลักไตรสิกขา หรือศีล สมาธิ และปัญญา อันเป็นคำสอนของพระพุทธศาสนา มาประยุกต์ใช้กับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จน หล่อหลอมให้เกิดเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยพุทธบูรณาการ เพื่อเป็นคนดีคนเก่งในศตวรรษที่ 21 (พระเทพสิงหราชจารย์ (โสภโณ ยอดคำปา), 2561, หน้า 516-526)

การดำเนินของโรงเรียนวิถีพุทธทุกแห่งในปัจจุบันนี้ สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา (2560) ดำเนินกิจกรรมตามรูปแบบแนวทางการดำเนินการ 29 ประการ ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านกายภาพ 2) ด้านการเรียนการสอน 3) ด้านพฤติกรรมครูและนักเรียน 4) ด้านส่งเสริมวิถีพุทธ และ 5) ด้านกิจกรรมประจำวันพระ และในด้าน การเรียนการสอนโดยมีแนวคิดให้มีการนำหลักธรรมสำคัญในพระพุทธศาสนา มาเป็นแนวทางในการบริหารและพัฒนานักเรียนอย่างบูรณาการในชีวิตประจำวันเพื่อพัฒนาการกิน อยู่ ดู ฟัง เป็น โดยผ่านกระบวนการทางวัฒนธรรม แสวงหาปัญญา และวิถีวัฒนธรรมเมตตา ซึ่งเปิดตัวโครงการ ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2546 เป็นต้นมา จนถึงปัจจุบัน ในภาพรวมทั่วประเทศมีโรงเรียนในโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ จำนวน 22,407 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 73.73 ของจำนวนโรงเรียนทั้งสิ้นจำนวน 30,388 โรงเรียน โดยในจำนวนนี้มีโรงเรียนวิถีพุทธได้พัฒนายกระดับเป็นโรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ จำนวน 935 โรงเรียน และพัฒนายกระดับเป็นโรงเรียนวิถีพุทธพระราชทาน จำนวน 59 โรงเรียน (กิตติภักช

กนธดาสกุล, 2562) แต่ถึงอย่างไรก็ตามการจัดการเรียนการสอนโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนยังประสบปัญหา ด้านเนื้อหาและหลักสูตรคือ ขาดความรู้ในการเขียนแผนการจัดการการเรียนรู้ ด้านการผลิตและการใช้สื่อคือ ไม่มีความรู้ ความสามารถในการผลิตสื่อ ประกอบการสอน ด้านการดำเนินการสอนคือ ไม่มีครูช่วยควบคุมชั้นเรียนทำให้ควบคุมนักเรียนได้ไม่ดี และด้านการวัดผลประเมินผลคือ ไม่มีความรู้ความเข้าใจในการประเมินผล (พระครูสมุห์วิโรจน์ วรมงคล, 2555) ดังนั้น สังคมไทยเป็นสังคมวิถีพุทธ คือวิถีการดำเนินชีวิตของคนไทยที่ผูกพันกับวัดและพระสงฆ์ แต่ปัจจุบันเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมเป็นไปอย่างก้าวกระโดดและรวดเร็วตามกระแส “โลกาภิวัตน์” หรือโลกการสื่อสารไร้พรมแดน คนในสังคมมุ่งการแข่งขันกันทำงานเพื่อความสำเร็จด้านธุรกิจหรืออาชีพ มีค่านิยมฟุ้งเฟ้อหรือหลงใหลวัตถุ เกิดลัทธิบริโภคนิยม การเปลี่ยนแปลงและค่านิยมดังกล่าวส่งผลกระทบต่อสังคมโดยกว้าง และเป็นปัญหาสังคม โดยเฉพาะปัญหาด้านพฤติกรรมของเด็กวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่กำลังเรียนหนังสือและเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญของประเทศ ดังนั้น การนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาพฤติกรรมและจิตใจของเด็กวัยรุ่น จึงเป็นเรื่องสำคัญและเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องพัฒนาพระสอนศีลธรรมให้มีความรู้ความสามารถและทักษะในการเผยแผ่ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และนำพาเยาวชนให้มีพฤติกรรมที่ดี เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนา

ประเทศชาติในอนาคต จึงต้องมีการสนับสนุนให้พระภิกษุสงฆ์เข้าไปสอนในโรงเรียนทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอาชีวศึกษาทำให้พระสงฆ์ควรมีบทบาทเชิงรุกในการสั่งสอนเยาวชนด้านศีลธรรมโดยเฉพาะการปลูกฝังให้เป็นพลเมืองที่ดี มีคุณธรรม การศึกษาเป็นหลักสำคัญในการพัฒนาคุณภาพให้เป็นพลเมืองที่ดีของสังคม (สำนักงานพระสอนศีลธรรม มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2563)

จากสถานการณ์และปัญหาที่กล่าวย่อมาแสดงให้เห็นว่าโรงเรียนวิถีพุทธยังประสบปัญหาหลายประการจึงต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลด้านการนำสื่อและวัสดุอุปกรณ์ นวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ศีลธรรม โดยเฉพาะในด้านคุณภาพการจัดการเรียนรู้ต่อการพัฒนาการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยมีโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 253 โรงเรียน โดยแบ่งเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตาก จำนวน 20 โรงเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากทั้ง 2 เขตจำนวน 231 โรงเรียน และโรงเรียนสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ 2 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 486 โรงเรียน และมีโรงเรียนวิถีพุทธในจังหวัดตากจำนวน 234 แห่ง มีพระสอนศีลธรรม 132 รูป ปิงปประมาณ 2565 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษากลยุทธ์การจัดการเรียนการสอนศีลธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดตากที่สามารถพัฒนาวิธีการเรียนการสอนของครูสอน

ศีลธรรมในโรงเรียนได้เป็นอย่างดีโดยมองถึง ประเด็นปัญหา อุปสรรค และปัจจัยที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งการพัฒนาและประเมินกลยุทธ์การจัดการ เรียนการสอนศีลธรรมที่สามารถการจัดการปัญหา ในโรงเรียนวิถิพุทธจังหวัดตาก

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และปัจจัยที่ เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนศีลธรรมของ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดตาก

2. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาการ จัดการเรียนการสอนศีลธรรมของพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดตาก

3. เพื่อประเมินกลยุทธ์การจัดการเรียน การสอนศีลธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน วิถิพุทธ จังหวัดตาก

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เพื่อพัฒนา กลยุทธ์การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดตาก ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพ และปัญหา การพัฒนาการจัดการเรียนการสอน โดยดำเนินการเป็น 2 ขั้นตอนย่อย ดังนี้ 1) ใช้แบบสอบถามกับ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนวิถิพุทธ ผู้บริหาร โรงเรียนวิถิพุทธ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศาสนาและวัฒนธรรม รวมทั้งสิ้น 396 รูป/คน

กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และ มอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้จำนวน 156 รูป/คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น โดยมี 4 ประเด็น หลัก ได้แก่ 1) ด้านหลักสูตร 2) ด้านการจัดการ เรียนการสอน 3) ด้านสื่อและวัสดุอุปกรณ์ และ 4) ด้านการวัดผลและการประเมินผล วิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน ศีลธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดตาก 2) ใช้การสนทนากลุ่มโดยผู้ให้ข้อมูล จำนวน 16 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการ วิเคราะห์เนื้อหาภายในประกอบด้วยปัจจัย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านผู้บริหารโรงเรียน 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านงบประมาณ 4) ด้านสื่อและวัสดุอุปกรณ์ และ 5) ด้านวัฒนธรรมองค์กร และปัจจัยภายนอก ประกอบด้วยปัจจัย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านเศรษฐกิจ 2) ด้านสังคม 3) ด้านเทคโนโลยี และ 4) ด้าน กฎหมาย ซึ่งแบบสอบถามเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ได้แก่ ค่าประเมินความเที่ยงตรง เชิงเนื้อหามากกว่า 0.60 ทุกข้อ และได้ค่าความ เชื่อมั่นต่อแบบสอบถามของปัญหาการจัดการเรียน การสอนศีลธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน วิถิพุทธ มีค่าเท่ากับ .93 และปัจจัยการจัดการเรียน การสอนศีลธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน วิถิพุทธ มีค่าเท่ากับ .95

ขั้นตอนที่ 2 เมื่อเก็บข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 และนำมาพัฒนากลยุทธ์การจัดการเรียนการสอน ศีลธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดตาก ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ 1) แนวทาง การจัดการเรียนการสอนศีลธรรมของพระสอน

ศีลธรรมในโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดตากที่ประสบความสำเร็จโดยวิธีการสัมภาษณ์ คือ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนวิถิพุทธ ผู้บริหารโรงเรียนวิถิพุทธ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และผู้เรียน รวม 8 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา 2) วิเคราะห์สภาพแวดล้อมโดยใช้เทคนิค SWOT Analysis และการจัดทำร่างกลยุทธ์โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการโดยนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น เสนอต่อประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาความถูกต้องและเหมาะสม และปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ตามข้อเสนอแนะของประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ไปสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 27 รูป/คน ได้แก่ พระสอนศีลธรรม ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม นักวิชาการด้านการบริหารหรือด้านการพัฒนา และนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา 3) ตรวจสอบร่างกลยุทธ์โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 12 รูป/คน โดยเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มได้แสดงความคิดเห็นและให้มีการเพิ่มเติมข้อมูล เพื่อหาข้อสรุปร่วมกัน นำไปสู่การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินกลยุทธ์การจัดการเรียนการสอนศีลธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดตากแล้ว ได้ดำเนินการให้ผู้ทรงวุฒิ ประเมินผลกลยุทธ์ใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความสอดคล้อง 2) ด้านความเหมาะสม 3) ด้านความเป็นไปได้ 4) ด้านความเป็นประโยชน์ เพื่อไปเก็บรวบรวมโดยใช้แบบประเมินกับผู้ทรง

คุณวุฒิ จำนวน 17 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำค่าเฉลี่ยเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด ประกอบด้วย 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 การประเมินความสอดคล้องของกลยุทธ์ การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนศีลธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดตาก เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตอนที่ 2 การประเมินกลยุทธ์การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนศีลธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดตาก 5 ระดับโดย 1) การประเมินด้านความสอดคล้อง 2) การประเมินด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเป็นประโยชน์ และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะของการประเมินด้านความสอดคล้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเป็นประโยชน์

4. สรุปผลการวิจัย

1. สภาพ ปัญหาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนศีลธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดตาก สรุปได้ดังนี้

1.1 สภาพการจัดการเรียนการสอนศีลธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดตากโดยภาพรวมสภาพการจัดการเรียนการสอนศีลธรรมอยู่ในระดับมาก ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านหลักสูตร พบว่า มีการกำหนดรายละเอียดแผนงานด้านการจัดการเรียนการสอนศีลธรรมตามหลักสูตรอย่างเหมาะสม 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า มีการกำหนดงานและกิจกรรมที่ต้องกระทำเพื่อความสำเร็จของเป้าหมาย มีการจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา 3) ด้าน

สื่อและวัสดุอุปกรณ์ พบว่า มีการจัดการเรียนการสอนด้านสื่อและวัสดุอุปกรณ์ได้เหมาะสม และ 4) ด้านการวัดผลและการประเมินผล พบว่า มีการกำหนดมาตรฐานการดำเนินงานด้านการวัดผลและการประเมินผล เป็นลายลักษณ์อักษรและสร้างความเข้าใจกับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกอย่างชัดเจน

1.2 ปัญหาการจัดการเรียนการสอน ศีลธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนวิสุทธิพุทธ จังหวัดตาก ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านหลักสูตร พบว่า ขาดการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการโดยเชิญผู้เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุม วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก ไม่นำผลการประเมินด้านหลักสูตรจากผู้ประเมินขององค์กร และชุมชน 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า ไม่มีคณะกรรมการจัดการเรียนการสอนศีลธรรมและไม่มี การกำหนดบทบาทหน้าที่ร่วมกันระหว่างผู้บริหาร โรงเรียนและพระสอนศีลธรรม 3) ด้านสื่อและวัสดุ อุปกรณ์ พบว่า ไม่มีการประยุกต์ใช้เทคนิควิธีการ สื่อสารและจุดใจที่ทำให้ผู้เกี่ยวข้องร่วมพัฒนาสู่เป้าหมาย และไม่มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ในการพัฒนาด้านสื่อและวัสดุอุปกรณ์ และ 4) ด้าน การวัดผลและการประเมินผล พบว่า ขาดการ กำหนดมาตรฐานการดำเนินงานด้านการวัดผลและการประเมินผลที่เป็นลายลักษณ์อักษร

1.3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนศีลธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนวิสุทธิพุทธ จังหวัดตาก

1.3.1 ปัจจัยภายในทั้ง 5 ด้าน เมื่อสรุปเป็นจุดแข็งและจุดอ่อน พบว่า 1) จุดแข็ง ด้านผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ ความสามารถในการ

บริหารสถานศึกษาจัดโครงสร้างการบริหารจัดการสอนศีลธรรมอย่างเป็นระบบ 2) จุดแข็งด้านบุคลากร ได้แก่ พระสอนศีลธรรมมีความรู้ คุณวุฒิ ตรงตามที่กำหนดและมีประสบการณ์จุดอ่อน ได้แก่ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือในการจัดการเรียนการสอนศีลธรรมมีอยู่อย่างจำกัด 3) จุดแข็ง ด้านงบประมาณ ได้แก่ พระสอนศีลธรรมได้รับการสนับสนุนงบประมาณ และทรัพยากรจากองค์กรทางศาสนาอย่างเหมาะสม จุดอ่อน ได้แก่ ฐานข้อมูลในการจัดสรรงบประมาณไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง 4) ด้านสื่อและวัสดุอุปกรณ์สามารถใช้การจัดการเรียนสอนได้ จุดอ่อน ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนศีลธรรมในโรงเรียนวิสุทธิพุทธไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ และ 5) จุดแข็ง ด้านวัฒนธรรมองค์กร ได้แก่ โรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของโรงเรียนวิสุทธิพุทธ

1.3.2 ปัจจัยภายนอกทั้ง 4 ด้าน

เมื่อสรุปเป็นโอกาสและอุปสรรค พบว่า 1) โอกาสด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ เศรษฐกิจของชุมชนในเขตบริการโรงเรียนวิสุทธิพุทธเอื้อต่อการระดมทุนในการจัดการเรียนการสอนศีลธรรม ภาวะคุกคาม ได้แก่ ค่าครองชีพที่สูงขึ้นส่งผลกระทบต่อการจัดซื้อจัดหาวัสดุอุปกรณ์ 2) โอกาสด้านสังคม ได้แก่ สังคมไทยนับถือศาสนาพุทธเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนศีลธรรม มีระบบเทคโนโลยีและระบบดิจิทัลและรัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมสนับสนุน ภาวะคุกคาม ได้แก่ สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) จำเป็นต้องมีการใช้เทคโนโลยี ในการจัดการเรียนการสอน 3) โอกาสด้านเทคโนโลยี ได้แก่ หน่วยงานและองค์กรใน

ท้องถิ่นตระหนักและให้ความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนศีลธรรม ภาวะศุภคาม ได้แก่ บทเรียนศีลธรรม มีสาระการเรียนรู้หนึ่งในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และ 4) โอกาสด้านกฎหมาย ได้แก่ โรงเรียนมีความตระหนักและให้ความสำคัญต่อการสมัครเข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ

2. กลยุทธ์การพัฒนาและร่างกลยุทธ์การจัดการเรียนการสอนศีลธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดตาก พบว่า วิสัยทัศน์โรงเรียนวิถีพุทธในจังหวัดตาก มีการจัดการเรียนการสอนศีลธรรมของพระสอนศีลธรรม ที่เป็นระบบและบรรลุเป้าประสงค์ ส่วนพันธกิจ บริหารจัดการเรียนการสอนศีลธรรมและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของพระผู้สอนศีลธรรมในโรงเรียนวิถีพุทธเป้าประสงค์ ได้แก่ 1) โรงเรียนวิถีพุทธ ในจังหวัดตาก มีการบริหารจัดการเรียนการสอนศีลธรรมให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน 2) พระผู้สอนศีลธรรมในโรงเรียนวิถีพุทธในจังหวัดตาก มีการจัดการเรียนการสอนศีลธรรมอย่างเป็นระบบและส่งผลให้ผู้เรียนเป็นผู้มีศีลธรรม

ประเด็นกลยุทธ์ ประกอบด้วย ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 การส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนศีลธรรม ตามแนวทางของในโรงเรียนวิถีพุทธอย่างมีประสิทธิภาพ มี 3 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนศีลธรรม ให้บรรลุเป้าหมายตามกรอบแนวทางการดำเนินงานของโรงเรียนวิถีพุทธ กลยุทธ์ที่ 2 สร้างสื่อ นวัตกรรมจัดการเรียนการสอนศีลธรรม ตามแนวทาง

โรงเรียนวิถีพุทธ และนำไปใช้อย่างเป็นรูปธรรมและกลยุทธ์ที่ 3 สนับสนุนการวัดผลและการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนศีลธรรม โดยวิธีการที่หลากหลาย และประเด็นกลยุทธ์ที่ 2 การสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนศีลธรรมในโรงเรียน อย่างต่อเนื่อง มี 3 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 4 เสริมสร้างเครือข่ายของโรงเรียนชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนศีลธรรมในโรงเรียนวิถีพุทธอย่างมีประสิทธิภาพ และกลยุทธ์ที่ 5 ส่งเสริมโรงเรียนวิถีพุทธ ให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนศีลธรรม อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การประเมินกลยุทธ์การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนศีลธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดตาก มีความสอดคล้องของกลยุทธ์ โดยภาพรวมมีความสอดคล้องในระดับมากที่สุด ด้านความเหมาะสมความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นกลยุทธ์ กลยุทธ์ ตัวชี้วัด และมาตรการ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด

5. อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพ ปัญหาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนศีลธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดตาก มีประเด็นที่อภิปรายผลดังนี้

1.1 สภาพการจัดการเรียนการสอนศีลธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนวิถีพุทธ จังหวัดตาก พบว่า สภาพทั่วไปของการจัดการเรียน

การสอนศีลธรรมอยู่ในระดับมากมีการกำหนดรายละเอียดแผนงานด้านการจัดการเรียนการสอนศีลธรรมตามหลักสูตร วัตถุประสงค์ และอุปกรณ์ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อย่างเหมาะสม มีการให้ความสำคัญต่อผู้เรียน พระสอนศีลธรรม และมีปราชญ์ในท้องถิ่นทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การดำเนินการจัดการเรียนการสอนศีลธรรมส่วนใหญ่หลักสูตรมาจากส่วนกลางที่เป็นนโยบายที่ถูกนำมาปฏิบัติจึงทำให้มีความเหมาะสมกับพื้นที่สอดคล้องกับวิจัยของพระครูโกมุทสิทธิการ (พิทักษ์ เกสโร), อินทา ศิริวรรณ และสุลีสพร เสวตพงษ์ (2558, หน้า 96-105) พบว่า การบริหารโรงเรียนวิถิพุทธโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 กรุงเทพมหานคร สรุปได้ว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.2 ปัญหาการจัดการเรียนการสอนศีลธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนวิถิพุทธจังหวัดตาก พบว่า ขาดคณะกรรมการจัดการเรียนการสอนศีลธรรม ในการกำหนดบุคลากรให้รับผิดชอบด้านการจัดการเรียนการสอน ไม่คำนึงถึงความรู้และประสบการณ์ ไม่มีการแบ่งหน้าที่และภารกิจของการจัดการเรียนการสอนให้บุคลากรอย่างทั่วถึงทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า จำเป็นต้องมีการพัฒนายิ่งขึ้นไปที่มีเป้าหมายให้ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ กิจกรรมการเรียนการสอนมีหลาย รูปแบบและวิธีการซึ่งผู้สอนจำเป็นต้องมีกระบวนการจัดกิจกรรมด้านต่างๆ ให้ถูกต้องเหมาะสม เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนอย่างแท้จริง สอดคล้องกับแนวคิดของพระชัยสฤษดิ์ นริสสร (2556) พบว่า กระบวนการเรียนรู้ ครูควรใส่ใจใน

การสอนให้มากขึ้นและควรจัดการเรียนการสอนที่น่าตื่นเต้นและดึงดูดให้ผู้เรียนสนใจ ด้านสื่อการเรียนรู้ ควรมีสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย

1.3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนศีลธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนวิถิพุทธ จังหวัดตาก พบว่า

1.3.1 ปัจจัยภายใน ประกอบด้วย ปัจจัยที่เป็นจุดแข็ง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน มีการบริหารสถานศึกษาจัดโครงสร้างการจัดการสอนศีลธรรม อย่างเป็นระบบและมีการมอบหมายหน้าที่ให้กับพระสอนศีลธรรมตามแนวทางของโรงเรียนวิถิพุทธ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคลากรที่มีความสำคัญ ต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจ ในบริบทของโรงเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของณัฐฉิอรุณพานิช (2558) ที่กล่าวว่า การเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้บริหาร ครู และบุคลากรของโรงเรียนตามแนวทางวิถิพุทธ วางแผนพัฒนาบุคลากรโครงการสร้างศรัทธา สร้างความเข้าใจด้วยวิธีที่เหมาะสมกับลักษณะของบุคลากร มีการพัฒนาบุคลากรให้เข้าใจหลักแนวทางการดำเนินงานของโรงเรียนวิถิพุทธ ตลอดจนการปฏิบัติตนเป็นกัลยาณมิตรกับทุกคน ให้การยกย่องชมเชย แก่บุคลากรที่พัฒนาจนเป็นแบบอย่างที่ดี

1.3.2 ปัจจัยภายนอก ประกอบด้วย ปัจจัยที่เป็นโอกาส ได้แก่ เศรษฐกิจของชุมชน ในเขตบริการโรงเรียนวิถิพุทธ เอื้อต่อการระดมทุนในการจัดการเรียนการสอนศีลธรรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการประสานงานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบ

ต่องานที่ทำในชุมชนนั้นๆ สอดคล้องกับแนวคิดของ พระครูสุนทรธรรมนิทัศน์ (2559) ที่กล่าวว่า มีการใช้หลักธรรมมาพัฒนาปฏิบัติในการทำงานโดยใช้ชีวิต มีการจัดอบรมให้ความรู้ในการพึ่งพาตนเอง ให้กับกลุ่มชุมชน โดยมีการสร้างศูนย์เรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทั้งสังคมไทย นับถือศาสนาพุทธเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน ศีลธรรมทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในสังคมไทยนับถือ พระพุทธศาสนาเป็นส่วนมาก และสังคมไทยมีความเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับแนวคิดของชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2556) ที่กล่าวว่า สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส โควิด-19 (Covid-19) จำเป็นต้องมีการใช้ เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนส่งผลให้ พระสอนศีลธรรมต้องมีความรู้และฝึกทักษะการใช้ เทคโนโลยีเพิ่มขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียน วิถีพุทธได้สมัครโครงการโรงเรียนวิถีพุทธที่มีพระ สอนศีลธรรมปฏิบัติหน้าที่ในการสอนศีลธรรม ประจำอยู่แล้ว

2. กลยุทธ์การพัฒนาการจัดการเรียน การสอนศีลธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน วิถีพุทธ จังหวัดตาก มีประเด็นที่อภิปรายผลดังนี้

2.1 ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1 การส่งเสริม การจัดการเรียนการสอนศีลธรรม ตามแนวทางของ ในโรงเรียนวิถีพุทธ อย่างมีคุณภาพ ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมการจัดการ เรียนการสอนศีลธรรม ให้บรรลุเป้าหมายตามกรอบ แนวทางการดำเนินงานของโรงเรียนวิถีพุทธ กลยุทธ์ที่ 2 สร้างสื่อ นวัตกรรมจัดการเรียนการ สอนศีลธรรม ตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธ และนำ

ไปใช้อย่างเป็นรูปธรรม และกลยุทธ์ที่ 3 สนับสนุน การวัดผลและการประเมินผลการจัดการเรียนการ สอนศีลธรรม โดยวิธีการที่หลากหลายที่สามารถ เลือกแนวทางสำหรับการจัดการเรียนการสอนที่ เหมาะสมกับบริบทเชิงพื้นที่ให้มากขึ้นซึ่งสอดคล้อง กับผลการวิจัยของชาญชัย ฮวดศรี และสุวิน ทองปั้น (2557) พบว่า รูปแบบการพัฒนาคุณภาพ ชีวิตเชิงพุทธในการรองรับการเข้าสู่ประชาคม อาเซียนโดยพิจารณาด้วยปัญญา และพัฒนา คุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนก็จะกลายเป็นการพัฒนา คุณภาพชีวิต เพื่อรองรับการก้าวเข้าสู่การเป็น ประชาคมอาเซียน

2.2 ประเด็นกลยุทธ์ที่ 2 การสนับสนุน การมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนศีลธรรม ในโรงเรียนวิถีพุทธ อย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 4 เสริมสร้างเครือข่ายการ เรียนรู้ภายในโรงเรียนวิถีพุทธ ชุมชน และหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการ สอนอย่างมีประสิทธิภาพ และกลยุทธ์ที่ 5 ส่งเสริม โรงเรียนวิถีพุทธ ให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการ จัดการเรียนการสอนศีลธรรม อย่างมีประสิทธิภาพ ได้ด้วยเพิ่มโครงการอบรมและการปลูกจิตสำนึก ให้มากขึ้นซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของคณิศร จัปปิตต์ (2559) พบว่า โรงเรียนจัดทำแบบสำรวจ ความสนใจของนักเรียน คือ การจัดอบรมในด้าน การส่งเสริมความตระหนักถึงสำคัญของงาน เน้นแนว ด้านการติดตาม และประเมินผลแต่งตั้ง คณะทำงานในการติดตามที่ชัดเจน เป็นลายลักษณ์ อักษรโดยทุกรายการมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้

3. ผลการประเมินกลยุทธ์การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนศีลธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนวิสุทธิพร จังหวัดตาก ที่พัฒนาขึ้นมีผลการประเมินในด้านความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ในระดับมากและมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องจากกระบวนการพัฒนากลยุทธ์มีหลายขั้นตอน จากการสอบถามความคิดเห็น การสนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย พระสอนศีลธรรม ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม นักวิชาการด้านการบริหาร และการพัฒนา และนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา เพื่อนำข้อมูลพื้นฐานในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกของการจัดการเรียนการสอนศีลธรรม การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องทำให้ได้กลยุทธ์ที่สอดคล้องกับแนวคิดของสมชาย ภาคาสนวิวัฒน์ (2564) ที่กล่าวว่า การประเมินกลยุทธ์มีหลักเกณฑ์สำคัญ ประการแรกก็คือ การยึดหลักการพิจารณาความเหมาะสม พิจารณาควบคู่ไปกับการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก ที่นำไปใช้เพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมที่มีลักษณะเป็นภัยอันตรายใช้จุดแข็งให้เป็นประโยชน์ในการดำเนินการในแง่ที่หาทางหลีกเลี่ยง ส่วนที่เป็นผลมาจากจุดอ่อนแอ เป็นกลยุทธ์ที่พยายามแก้ไขจุดอ่อนตันที่เป็นปัญหา คือ พิจารณากลยุทธ์คู่ไปกับเรื่องของ SWOT Analysis ส่งผลให้ผลการประเมินกลยุทธ์การจัดการเรียนการสอนศีลธรรมที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์

อยู่ระดับมากและมากที่สุด และยังสอดคล้องกับแนวคิดของอนิวัช แก้วจำนงค์ (2555) กล่าวว่า การประเมินผลการปฏิบัติงาน มีประโยชน์ใน 3 ด้าน คือ 1) ด้านบุคคล การประเมินมาพัฒนาและปรับปรุงการทำงานของตนเอง 2) ด้านผู้บริหาร นำผลการประเมินมาใช้ในการบริหารงานให้เกิดประสิทธิภาพ และ 3) ด้านองค์กร เป็นการส่งเสริมมาตรฐานและประสิทธิภาพในการทำงานขององค์กรให้สูงขึ้นและสามารถแข่งขันกับองค์กรอื่นได้ทั่วโลก

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สำนักงานครูพระสอนศีลธรรม จังหวัดตากมุ่งเน้นให้พระสอนศีลธรรมดึงพลังจากเครือข่ายภายนอกเข้ามาเสริมสร้างกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ยังมีอุปสรรคและปัญหาในระดับปัจเจกบุคคลผ่านกระบวนการกำหนดรายละเอียดแผนงานกิจกรรมในแต่ละภาคการศึกษา

1.2 สำนักงานครูพระสอนศีลธรรม จังหวัดตาก ควรมีการพัฒนาและฝึกอบรมให้ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมีศักยภาพในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนอย่างเหมาะสมในแต่ละโรงเรียนที่เหมาะสมกับสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโควิด19

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการสอนศีลธรรมที่มีการบูรณาการวิจัยเพื่อจัดทำกลยุทธ์การจัดการเรียนการสอนศีลธรรม เพื่อให้มี

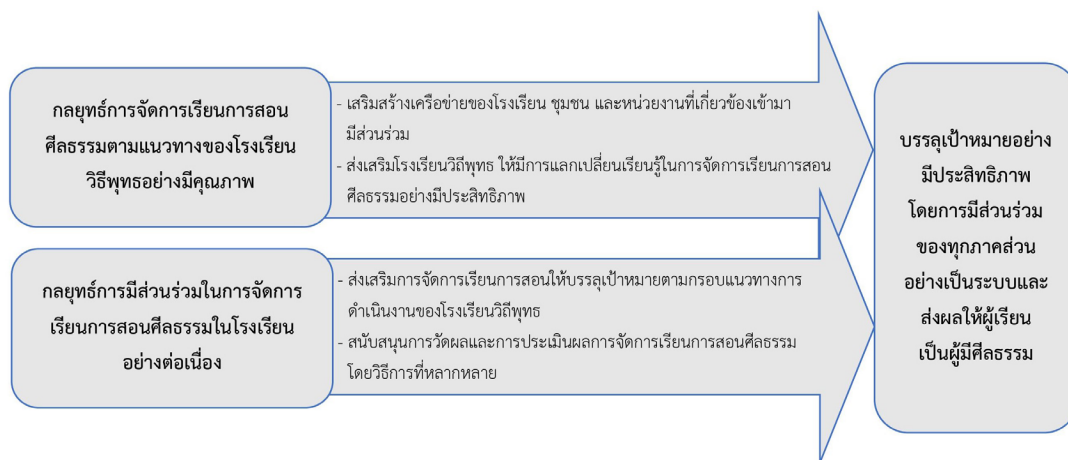
ความสอดคล้องความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของตนเอง และเป็นประโยชน์

2.2 การวิจัยในครั้งต่อไป ควรมีการพัฒนากลยุทธ์อื่นๆ ให้เหมาะสมกับพื้นที่บริบทสังคมของจังหวัดอื่นๆ ของพระสอนศีลธรรมที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนศีลธรรม เพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพของพระสอนศีลธรรม และบุคคลที่เกี่ยวข้อง

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

การวิจัยเรื่องกลยุทธ์การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนศีลธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนวิสุทธิพร จังหวัดตาก เกิดข้อค้นพบหลายส่วนที่สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือหรือวิธีการพัฒนาการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ ได้แก่ การจัดการ

เรียนการสอนต้องมีกลยุทธ์เสมอผ่านการพัฒนาตามสภาพที่เป็นจริงให้มากที่สุด การมองเป้าหมายของการเรียนการสอนโดยการกำหนดกรอบการดำเนินงานของโรงเรียนวิสุทธิพร การใช้สื่อนวัตกรรมสร้างสรรค์ให้มากขึ้นเพื่อเพิ่มแรงโน้มน้าวทางพฤติกรรมของผู้เรียน การวัดและประเมินให้แนววิธีการต่างๆ อย่างหลากหลายมาใช้ประกอบโดยเฉพาะพลังการมีส่วนร่วมของชุมชน ปราชญ์ชุมชนและสถาบันการศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญโดยกำหนดรูปแบบเป็นเครือข่ายการทำงานร่วมกันตามแผนปฏิบัติงานประจำปีที่จะนำไปสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันให้มากขึ้นโดยมุ่งเป้าให้โรงเรียนวิสุทธิพรมีการบริหารจัดการเรียนการสอนศีลธรรมให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แสดงกลยุทธ์การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนศีลธรรมของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนวิสุทธิพร จังหวัดตาก อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กานต์ เขาวรรณนิตติชัย. (2557). ผลกระทบจากการบริโภคสื่อที่มีต่อเด็ก. *การประชุมวิชาการปัญญาภิวัฒน์ ครั้งที่ 4 อนาคตของประเทศไทยกับยุทธศาสตร์พีชเศรษฐกิจ, 9 พฤษภาคม 2557* (หน้า 131-150). กรุงเทพฯ: สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์.
- กิตติภักษ์ กนกธาดาสกุล. (2562). *การดำเนินงานเสริมสร้างคุณธรรมในสถานศึกษาสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้: สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม*. เชียงใหม่: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- คณิศร์ จัปจิตต์. (2559). *การศึกษาแนวทางการส่งเสริมงานแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2556). *การพัฒนาหลักสูตรทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: วิพริnth.
- ชาญชัย ฮวดศรี และสุวิน ทองปั้น. (2557). *การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวพระพุทธศาสนาสู่การเป็นประชาคมอาเซียนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดขอนแก่น. การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 1 การบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่เพื่อพัฒนาประเทศไทยให้ยั่งยืนในประชาคมอาเซียน, 14 ธันวาคม 2557* (หน้า 444-456). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น.
- ณัฐภูมิ อรุณพานิช. (2558). *การศึกษาการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- พระครูโกมุทสิทธิการ (พิทักษ์ เกสโร), อินตา ศิริวรรณ และสุลลพร เสวตพงษ์. (2558). กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนวิถีพุทธ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กรุงเทพมหานคร. *วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 9(2), 96-105*.
- พระครูสมุห์วิโรจน์ วรมงคล (ใจชื่อสมบุญ). (2555). *สภาพปัญหาด้านการสอนของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูสุนทรธรรมนิทัศน์. (2559). *กระบวนการปลูกฝังความสามัคคีเชิงพุทธแก่นักเรียนประถมศึกษาในจังหวัดแพร่. การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 3 และนานาชาติ ครั้งที่ 1 พุทธบูรณาการกับการวิจัยเพื่อพัฒนาสังคมให้ยั่งยืน, 28 มีนาคม 2559* (หน้า 1621-1632). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น.

- พระชัยสฤทธ์ นริสสร. (2556). *การจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนมัธยมวัดดาวคะนอง เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.*
- พระเทพสิงหราชจารย์ (โสภณ ยอดคำปา). (2561). การบูรณาการพระพุทธศาสนาเพื่อสร้างทรัพยากรมนุษย์ในศตวรรษที่ 21. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 6(ฉบับพิเศษ), 516-526.
- สมชาย ภาคภาสน์วิวัฒน์. (2564). *การบริหารเชิงกลยุทธ์. (พิมพ์ครั้งที่ 21). กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง.*
- สำนักงานพระสอนศีลธรรม มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. (2563). *ความเป็นมา. เข้าถึงได้จาก <https://mms.mbu.ac.th/2020/06/15/ความเป็นมา/>*
- สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา. (2560). *แนวทางดำเนินการ 29 ประการสู่ความเป็นโรงเรียนวิถีพุทธ. เข้าถึงได้จาก <http://www.vitheeбудdha.com>*
- อนิวัช แก้วจำนงค์. (2555). *การจัดการเชิงกลยุทธ์. (พิมพ์ครั้งที่ 2). สงขลา: พิมพ์ลักษณ์.*